

Centar za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR)
Center for Ecology and Sustainable Development
CEKOR, Korzo 15/13, 24 000 Subotica, SERBIA
Fax: 381 (0) 24 523 191, www.ckor.org

Saopštenje za javnost: Drmno godišnju kvotu prašine udahne za manje od dva meseca

Upozoravajući rezultati merenja zagađenosti vazduha u blizini termoelektrane

Nezavisno merenje kvaliteta vazduha u selu Drmno, 500 metara udaljenom od termoelektrane Kostolac B, pokazalo je da su meštani tokom 30 dana, u razdoblju od 17. novembra do 16. decembra, bili izloženi takvim koncentracijama čestica manjih od 2,5 mikrona (PM2.5) koje prevazilaze maksimalno dozvoljene vrednosti tokom čak 26 dana, a štetnom dejstvu čestica manjim od 10 mikrona (PM10) 15 dana. Prema propisima važećim u Srbiji, stanovništvo ne sme biti izloženo koncentracijama PM10 većim od 70 odsto maksimalne dnevne vrednosti više od 35 dana tokom godine. Meštani Drmna su koncentracijama PM10 većim od 70 odsto maksimalno dozvoljene dnevne vrednosti bili izloženi tokom 24 od 30 dana!

Tridesetodnevno nezavisno merenje je sprovedeno nakon inicijative meštana okupljenih oko Udruženja građana „Zdravo Drmno“, nakon što je, po njihovom svedočenju, 24. avgusta u ranim večernjim časovima po naselju počela da pada krupna crvena čađ iz dimnjaka obližnje termoelektrane Kostolac B. Na osnovu informacija dobijenih od meštana Drmna, a bez obaveštenja i objašnjenja nadležnih o čemu se radi, CEKOR je pokušao da sazna uzrok akcidenta i nivo opasnosti koja dolazi od zagađenja. Tako je istog dana, 25. avgusta, CEKOR alarmirao inspekciju Ministarstva životne sredine koja je izvršila uviđaj i tražio izveštaj o stanju vazduha u Drmnu tokom tog meseca i na dan akcidenta. Iz Zavoda za javno zdravlje Požarevac saopšteno je da po njihovim nalazima prekoračenja dozvoljenih nivoa za suspendovane čestice PM10, SO₂ i čađi nije bilo.

Međutim, nalaz Republičkog inspektora za zaštitu životne sredine koji je stigao 2. decembra je da su tokom avgusta tresilice elektrofiltera na bloku B2 imale nepravilan rad, što je prouzrokovalo emitovanje veće prašine koju elektrofilteri nisu bili u stanju da prikupe, a da su nedostaci uklonjeni i uvedena posebna evidencija o radu elektrofiltera.

Od 17. novembra do 16. decembra uz pomoć mobilnog mernog uređaja za kontrolu industrijskih emisija, koji je obezbedila Benkvoč (Bankwatch) mreža dobijeni su određeni podaci koji pokazuju da postoje problemi da se zagađenje u Drmnu svede na zakonski dozvoljene granice. Ovim povodom Ioana Ciuta iz Benkvoč (Bankwatch) mreže je izjavila da je Srbija jedna od retkih država u jugoistočnoj Evropi koja je usvojila regulativu o zaštiti vazduha u sličnom obliku kao Evropska unija. „Ipak, naglasila je Ciuta, mnogo je bitnije da se ova kvalitetna regulativa primenjuje, te da ekološke vlasti u Srbiji detaljno i odgovorno istraže šta je to što izaziva tako nedopustivo visoke nivoe zagađenja suspendovanim česticama PM 2,5 koje osim što zagađuju lokalne zajednice lete stotinama kilometara daleko“. Ovako visoki nivoi zagađenja „moraju da dovedu do urgentnih mera, od implementacije tehničkih mera, preko limitiranja rada ili čak do zatvaranja velikih zagađivača“, zaključuje Ciuta.

Vlatka Matković Puljić, savetnica za zdravlje i životnu sredinu iz briselskog Udruženja za zdravlje i životnu sredinu (HEAL), kaže „da bi se smanjilo zagađenje vazduha u Srbiji, potrebna je hitna akcija u cilju zaštite javnog zdravlja. Efekti ovakvog zagađenja vazduha su dugoročni i kumulativni i utiču na sve građane u zemlji. Medicinska zajednica i građani su zabrinuti za svoje i opšte zdravlje.

Apelujemo na donosiocce odluka da iz deklarativnih politika pređu u konkretne akcije."

CEKOR kao članica Benkvoč (Bankwatch) mreže će o rezultatima merenja zagađenja vazduha obavestiti nadležne organe, zatražiti njihove podatke o stanju vazduha u selu Drmno i drugim mestima koja se nalaze u blizini ove termoelektrane. Takođe će tražiti da se obezbedi kontinuirano merenje suspendovanih čestica iz elektrane, rudnika i pepelišta, da se kontinuirano obaveštava o nivoima zagađenja, da se prate prekoračenja, ali i da se pre svega donesu planovi poboljšanja stanja vazduha, te da se po potrebi, a u skladu sa zakonima Republike Srbije, postrojenja dovedu u stanje da u potpunosti prate obavezne propisane standarde.

Objašnjenje:

PM10:

Prema svetskim istraživanjima PM10 spadaju među najopasnije polutante u vazduhu, prilikom udisanja napadaju ljudski respiratorni sistem, a problemi počinju kada organizam počne da se brani od ovih stranih tela (čestica). PM10 izazivaju ili osnažuju astmu, bronhitise i druga oboljenja pluća, a samim tim smanjuju ukupnu otpornost organizma. Prema preporuci Svetske zdravstvene organizacije nivo PM10 ne treba da bude preko 20 µg/m³ u proseku za celu godinu i ne preko 50 µg/m³ za period od 24 časa. U EU je limit dnevnih izloženosti PM10 takođe ograničen na 50 µg/m³.

PM2.5:

Veličina čestica je direktno povezana sa izazivanjem zdravstvenih tegoba. Čestice koje su manje od 10µm, se deponuju u alveolama, usporavaju razmenu kiseonika i ugljendioksida, skraćujući dah. Preporuka je Svetske zdravstvene organizacije da ove čestice ne smeju biti prisutne u količini većoj od 20 µg/m³. Koliko je mala čestica 2.5µm? Ako je uporedimo sa ljudskom dlakom koja je u proseku prečnika 70 mikrometara – što je 30 puta veće od najveće fine čestice. Brojne naučne studije su dokazale povezanost izloženosti aerozagađenja sa različitim zdravstvenim tegobama kao što su: prerana smrtnost kod ljudi sa oboljenjima srca i pluća, srčani udar, nepravilan rad srca astma, ishemija srca, smanjena funkcija pluća, rak pluća, povećane respiratorne smetnje, iritacija disajnih puteva, kašalj ili otežano disanje. Najosetljivije populacione kategorije su deca, trudnice, stari i bolesni.

Link na rezultate merenja Bankwatch:

<http://bankwatch.org/campaign/coal/airpollution>

Za detaljnije informacije:

Zvezdan Kalmar
koordinator energetike i monitoringa međunarodnih finansijskih institucija
065/5523191

Subotica, 22.12.2016.